

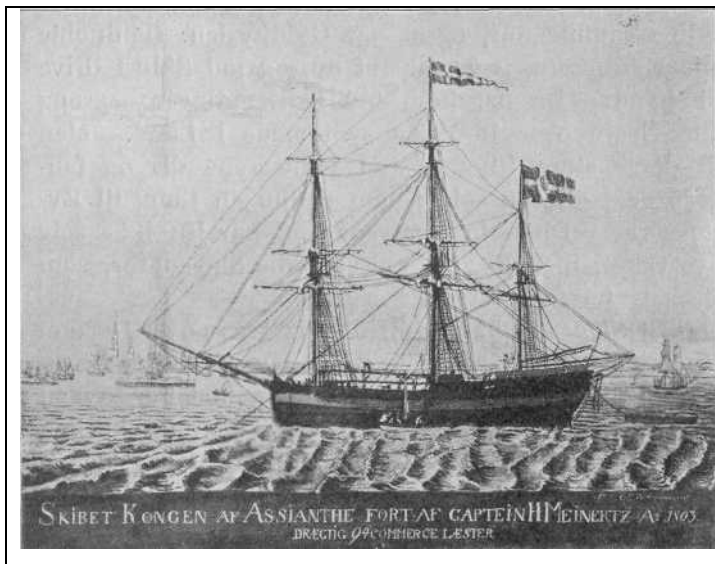
Paul Isert fra Christiansted 12. marts 1787 (uddrag fra Ingenorg Raunkiær, 1917):

... Det var d. 7ende Oktober f. A., at jeg forlod Afrika og gik om Bord i Skibet *Christiansborg*, som sejlede samme Aften. Forestil Dig Tummelen på et Neger-slaveskib, som, når det bruges i Kongens Tjeneste, ikke rummer mere end 200 Mennesker, men som nu indeholder 452 Slaver, der holdes i Tømme af 36 Europæere! Tænk Dig Synet af en sådan Mængde Ulykkelige, som fordi de er født af Slaver, eller fordi de er fangne i Krigen, eller som uskyldige er stjalne eller som af andre og ligegyldige Grunde er solgte til Europæerne, nu føres i Lænker fra deres Fædreland til et andet, de ikke kender! Umulig kan de vente sig noget synderlig godt af deres Fremtid, når Europæerne bruger så voldsomme Midler for at være sikre på dem. I deres Hjemland går så frygtelige Rygter om Slavernes Brug i Vestindien, at man forskrækkes, når man hører dem. En Slave spurgte mig en Gang i fuldeste Alvor, om de Sko, jeg gik med, var lavede af Negerkind; han så, sagde han, de var af samme Farve som hans Hud. Andre siger, vi æder Negrene og laver Krudt af deres Knogler. De kan ikke fatte, at de kun skal bruges til Markarbejde o. 1., fordi især Markarbejdet hos dem selv kræver så ringe Tid og så få Hænder, at det vilde være ganske overflødigt at trække Fremmede til Landet. Derfor tror de heller ikke, hvad Europæerne siger, at de skal føres til et dejligt Land, men griber enhver Lejlighed til Flugt eller til at dræbe sig, for de frygter Døden mindre end Slaveriet i Vestindien. Ja, man må anvende den største Omtanke for at hindre dem i at tage sig af Dage; de franske Skippere tillader ikke engang, at de har en Strimmel Lærred som Tæklæ af Frygt for, at de skal hænge sig i den, hvilket flere har gjort...

... Den alt for strenge Behandling, som disse Ulykkelige ikke sjældent må lide af barbariske Skippere, bringer dem ofte til at sammensvære sig mod Magten. De lægger Råd op om Natten og beslutter, hvorledes de vil lade Skibet drive til Land. I Almindelighed sker sådanne Slaveoprør enten på Rheden eller i de første Dage, mens Skibet sejler i Nærheden af Kysten. Under mit Ophold i Guinea har jeg set flere sørgelige Eksempler. I 1785 gjorde Slaverne på et hollandsk Skib Oprør den Dag, det skulde sejle til Vestindien. De overmandede og dræbte Europæerne på nær en lille Skibsdreng, der havde reddet sig op i Stormasten. Før de Hvide var helt bukkede under, var det lykkedes dem at skyde flere Nødskud, som man hørte i Land, og man sendte dem en Mængde Kanoer med væbnede Frinegre til Hjælp. Så snart de oprørske Slaver så dem komme og indså, at det nu vilde gå dem galt, besluttede de, at de vilde skaffe sig selv ud af Verden. En af dem løb derfor ind i Krudtkammeret med en Brand, og Skibet sprang i Luften. Kanoerne fiskede kun nogle og tredive Negre og Skibsdrengen op, Resten, over fem Hundrede, blev borte i Bølgerne. Mindre heldige var Negrene på et engelsk Slaveskib i samme År, også på Guldkysten. De dræbte alle Europæere, hev Ankeret op, og lod Skibet drive til Land. Da det kom ind i Brændingen, sprang alle Negre over Bord og svømmede i Land. Men til deres store Ulykke stod Frinegrene der og fangede dem alle og solgte dem endnu en Gang til Europæerne. Disse to Begivenheder har jeg ikke selv overværet, men hør nu om et tredje Slaveoprør, som jeg selv har oplevet!...

... Et *Slaveskib* har midtskibs og tværs over Dækket en høj og stærk Brædevæg, som man kalder *Skansen*, - og som på den Side, der vender mod Forstavnen af Skibet, er yderst glat, så at Slaverne ikke kan få fat noget Sted med Fingrene. Oven på denne Væg er der så mange små Kanoner og Geværer, som der kan være. De er altid ladte, og de affyres hver Aften for at holde Slaverne i Frygt. På *Skansen* står altid Vagt, som holder skarpt Øje med alt, hvad Negrene foretager sig. Agter i Skibet eller på denne Side *Skansen* er alle Kvinder og Børn, medens Mændene er udenfor *Skansen*, forude, og kan hverken se Kvinderne eller komme i Forbindelse med dem. Mændene er altid lænkede sammen parvis, den enes Hånd til den andens Fod. Desuden er de i hele Rækker lænkede

til hverandre ved Fødderne med tunge Lænker, for at de ikke uden Tilladelse skal rejse sig op, og ikke bevæge sig fra Stedet, undtagen når de om Morgenen kommer op på Dækket og om Aftenen bliver lukkede ned under Dækket. Men da de er så mange, kan de kun hveranden Dag glæde sig ved at komme op; hveranden må de blive nede, hvor de er sammenpakkede som Sild i en Tønde.

Dansk Slaveskib. Efter Maleri på Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg.

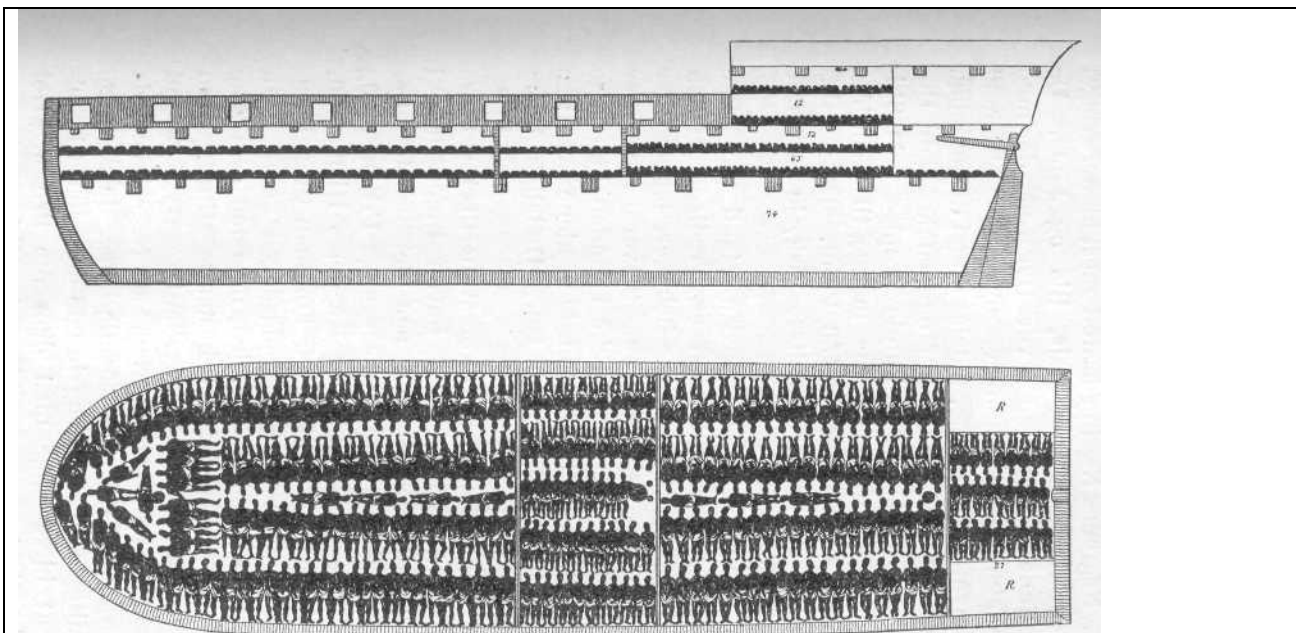
Det var på Andendagen efter vor Afsejling, og mens de fleste af Krepeerne var på Dækket, at de forsøgte et Oprør. Jeg var den Gang alene på Dækket imellem Negrene og spøgte med nogle Akraer og Dunkoer (den mest sædelige Nation), idet jeg forstod Akraernes Sprog. Da der nu i en sådan Mængde altid er stor Tummel, blev jeg opmærksom, ved at der pludselig blev ganske stille. Størstedelen af Mandskabet var netop ved at spise, og jeg vilde tilbage agter i Skibet for at se, om enhver var på sin Post, ifald Negrene skulde have Oprør i Sinde. Da jeg omtrent var halvvejs til Skansedøren, blev den lukket op af Overstyrmanden, som kom ud til mig. Men i samme Nu lød der et Skrig fra samtlige Mænd, det afskyeligste, man kan tænke sig, dog havde det en vis Lighed med Neglens Angrebskrig i Kamp, som jeg før havde hørt. Ved dette Skrig rejste alle Mændene sig, der hidtil, som sædvanlig, havde siddet. Nogle af dem slog mig i Hovedet med Håndjernene, som de var sammensmedede med, så at jeg faldt om. Men da Slaverne var låsede også på Fødderne, krøb jeg bort under dem, og nåede Skansedøren. Dog her bankede jeg forgæves på. Thi da man vilde lukke mig ind, greb en sådan Mængde Negre fat i Døren, at de derinde kun med Møje kunde lukke den igen. Og det er nu sådan, at man hellere lader nogle Europæere blive slået ihjel end risikerer, at Negrene bliver Herrer over Døren, for så kan de komme agter i Skibet, hvor der hænger fuldt af Våben, og så er det meget let for dem at gøre sig til Herrer på Skibet. Negrene lod mig ikke længe stå ved Døren, men fik mig snart til som før at søge Gulvet. Men da man nu agter i Skibet havde forstået, hvad der forude gik for sig, søgte man fra oven med Bajonetterne at holde Skansen fri. For i bedre Ro at kunne tage Livet af mig, trak Negrene mig da ved Fødderne forud i Skibet, hvor en af dem med en Kniv, som en anden netop havde været ved at barbære ham med, da Oprøret begyndte, gav mig en Flænge over Panden, Tindingen og igennem Øret til langt ned i Halsen. Medens han endnu var beskæftiget med Halsen, og gennem et tykt Silketørklæde, som jeg havde på, ikke straks kunde udføre sin Hensigt, kom til min Redning en Kugle fra Stormskansen og gennemborede hans Bryst, hvorved han styrtede bag over, medens den anden, som holdt mig, gav slip, så at jeg endnu

en Gang blev fri. Man skød endnu nogle Skud og affyrede også to trepundige Kanoner, ladede med Ærter, hvilket fik Negrene til at trække sig forud, så langt de kunde, for at undgå Skuddene. På denne Måde blev Skansedøren fri, og jeg havde lige Kraft nok til at krybe derhen, medens en Blodstråle mærkede min Vej, idet den højre Tindingepulsåre var skåret igennem. Styrmanden havde ligeledes flere dog ikke så betydelige Sår, og da han var en bedre Sømand end jeg, var han gået udenbords gennem en Kanonport og klatret op og om bag Stormskansen. Man gjorde nu et Udfald fra Skansen mod Negrene, der allerede havde hamret nogle af Lænkerne af sig, for med det gode eller med Magt at bringe dem nedenunder i deres Rum. Og da man støttede Udfaldet med Bøsserne, gik en Del af de Negre, der ikke havde været med i Sømmensværgelsen, uden videre ned i deres Rum under Dækket. De andre derimod, som så, at de ikke kunde gennemføre deres Planer, sprang alle i Havet. Nogle Drengene af samme Folk (Krepeerne), der ikke var behjertede nok til dette raske Skridt, blev med Magt stødt over Bord af de andre. De Hvide sikrede sig nu dem, der var under Dækket, og satte i en Fart Både ud og fiskede så mange som muligt op, både Døde og Levende. Det var forbavsende som nogle Par, uagtet de kun havde den ene Hånd og den ene Fod fri, kunde holde sig oven Vandet. Nogle var selv i Døden hårdnakkede, og stødt Rebet, som fra Skibet blev kastet ned over dem, fra sig igen, og dukkede med Vilje under. Blandt andre var et Par af forskellig Mening; den ene vilde reddes, den anden ikke, og den, der vilde dø, trak med Vold den anden med sig under Vandet, skønt han skreg fortvivlet, og han var ikke til at redde.

Det varede to Timer, før Oprøret var aldeles dæmpet. Ved Tælling fandt vi, at vi havde mistet 34 Negre. Af Europæere var ingen død, og kun de to omtalte var sårede. Hvad mig angår, var min Tilstand temmelig slet, thi ved det betydelige Blodtab mistede jeg så hurtig Kræfterne, at jeg ikke engang kunde forbinde mig, men blot bandt nogle Lommetørklæder om Hovedet for om muligt at hindre mere Tab af Blod. Mens jeg var i Færd med det, faldt jeg om på Dækket og besvimeede, og kom først ret til mig selv efter flere Timers Forløb. Ved Kaptajnens Omsorg havde man snart fået mig lagt på et passende Leje og fugtet mit Hoved med varm Vin. Da jeg vågnede, var det mig, som om det hele havde været en Drøm. Jeg forbavsedes over Stedet, hvor jeg lå, og over Negerinderne, der sad omkring mig og græd af Medfølelse. Jeg vilde rejse mig, men nu vidste jeg Besked. Mit Hoved var tungt som Bly af Blodtabet, og de af Blod gennemblødte Tørklæder mindede mig om Årsagen. Ved de mange Slag med Håndjernene, hvoraf et havde slået mig et Hul i Hovedet, var mit Hoved meget betændt, og da jeg efter et Døgns Forløb igen kom til Bevidsthed, gæbede Såret to Fingre bredt, og som Følge af, at Tindingemusklene var skåren over, kunde jeg ikke få Tænderne fra hverandre og Munden op, men var nødt til at leve af flydende Mad. Så tilsyneladende farlig end Historien til at begynde med så ud, slap jeg dog lykkelig fra mine Sår, thi allerede den Dag, vi kom til Vestindien, to Måneder efter Oprøret, var jeg helbredet...

... Uden dette ulykkelige Oprør vilde vi have haft en meget heldig Rejse, idet kun syv Negre døde undervejs, hvilket er meget få af så mange Mennesker i sådanne Forhold. Man har Eksempler på, at Skibene ikke har bragt flere end Halvdelen til Vestindien af de Slaver, de havde tilhandlet sig på den afrikanske Kyst. Den lange Rejse og især Negrenes Behandling er for en Del Årsag til den store Dødelighed på Slaveskibene. På dette Skib blev den største Renlighed overholdt, og Slaverne skulde hveranden Dag være på Dækket og røre sig, så meget som Pladsen tillod. Ved Luftskestenene, der dog ikke var af de bedste, søgte man at holde Luften så frisk som mulig nedenunder. De var af Sejldug, og deres øverste Ende stillet med åbne Vinger mod Vinden, medens deres nederste Ende var nede under Dækket. Om Aftenen før Slaverne kom ned, røgede man alle Rum godt igennem med fugtigt Krudt. Negrenes Næring bestod mest af deres eget Lands Frembringelser som Majs, Ris og Jaras. De lod til at finde stort Behag i vor Byggrød, derimod faldt de såkaldte Hestebønner, som man plejer at have med på Slaveskibene, aldeles ikke i deres Smag.

Vi var så heldige daglig at fange en Mængde Dorader, så at vi ikke alene kunde bispise hele Skibet med dem; vi tørrede også mange til fremtidig Brug. Nogle af dem vejede 150 Pund. Det er tidligere sagt, at der er flest af disse Fisk, jo nærmere man er Ækvator.

Lodret Snit og Tværsnit af et Slaveskib.

Fra et historisk Værk om Afskaffelsen af den afrikanske Slavehandel, af Thomas Clarkson, 1839. Afstanden mellem Dækkene er opgivet til c. 5½ Fod. Rummene i Slaveskibene har dog i mange Tilfælde næppe haft en sådan Højde; også Forholdet mellem de to Tegninger modsiger dette Mål. Ladningen her er c. 600 Slaver.

De to Rum agter betegnet R var Forrådsrum.

Vand er meget kostbart. En Mand kan ikke få mere om Dagen end højst en Tredjedel af den Mængde Flydende, et Menneske behøver, og som her i Varmen er desto nødvendiggere. Slavernes Føde er altid indkogt tør, så at de ikke i Maden kan søge deres Tørst tilfredsstillet. Man kan alene af disse Grunde ikke undres over den store Dødelighed på Slaveskibene...

...